

97/28

**Kontrolní závěr z kontroly hospodaření s majetkem státu a privatizace
ve Vojenských lesích a statcích ČR, s. p., Praha**

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu na rok 1997 pod č. 97/28. Tato akce systémově navazovala na kontrolu hospodaření s majetkem vojenských opravárenských podniků, včetně jejich privatizace (kontrolní akce NKÚ č. 96/35). Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Zdeněk Rodr.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s majetkem státu ve Vojenských lesích a statcích ČR, s. p., Praha a privatizaci části majetku svěřeného jim k hospodaření. Kontrola se týkala období let 1992 až 1997.

Kontrolní akci provedly v období od září 1997 do června 1998 skupiny kontrolujících NKÚ z odboru obrany, bezpečnosti a veřejné správy, odboru zdravotnictví a sociálních věcí a oblastních odborů v Českých Budějovicích, Berouně, Mladé Boleslavi a Sokolově.

Kontrolované osoby:

- I. Vojenské lesy a statky ČR, s. p., Praha (dále jen „VLS“),
- II. Ministerstvo obrany (dále jen „MO“),
- III. Ministerstvo financí (dále jen „MF“),
- IV. Fond národního majetku České republiky (dále jen „FNM“),
- V. Pozemkový fond České republiky (dále jen „PF“).

Námítky proti kontrolnímu protokolu podaly MO, MF, FNM a PF. Byly vypořádány rozhodnutími o námítkách vedoucími skupin kontrolujících. Odvolání proti rozhodnutí o námítkách podaly MO a PF a byla vypořádána usneseními senátu NKÚ.

S e n á t N K Ú (ve složení: Ing. Zdeněk Rodr - předseda, Ing. Jana Krejčová, MVDr. Rudolf Němeček, Ing. Alexandr Růžek, Ing. Ladislav Zeman - členové) na svém zasedání, které se konalo dne 29. 7. 1998,

s c h v á l i l usnesením č. 97/28/367
k o n t r o l n í z á v ě r v tomto znění:

Vznik státního podniku

Vojenské lesy a statky - koncern, státní podnik, byly založeny ke dni 1. 7. 1989 Federálním ministerstvem národní obrany zakládací listinou ze dne 23. 6. 1989. V roce 1990 byly transformovány na základě usnesení vlády ČSFR ze dne 13. 9. 1990 č. 620, o uspořádání státních podniků k uspokojování veřejně prospěšných zájmů, a zákona č. 111/1990 Sb., o státním podniku, na Vojenské lesy a statky, státní podnik, Praha. Po zániku ČSFR došlo k rozdělení podniku na dva samostatné právní subjekty, a to na Vojenské lesy a statky ČR a na Vojenské lesy a statky SR.

Kmenové jmění bylo stanoveno při založení podniku ve výši 1 994,315 mil. Kčs. Po rozdělení podniku činilo kmenové jmění 1 531,854 mil. Kč. Ke dni 1. 1. 1994 došlo ke změně jmění státního podniku na 1 282,148 mil. Kč.

Dne 18. 7. 1997 vydalo MO rozhodnutí zakladatele, kterým v souladu s ustanovením § 20 zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, byl stanoven obsah zakládací listiny VLS. V návaznosti na toto rozhodnutí byla ve stejný den vydána nová zakládací listina VLS.

Předmětem činnosti VLS je správa a hospodaření s majetkem státu v působnosti resortu obrany a podnikání vlastním jménem a na vlastní odpovědnost v oblastech lesní, zemědělské, dřevozpracující a ostatních s nimi souvisejících výrobních a služebních podnikatelských činností směřujících k udržování ekologické a biologické rovnováhy, zejména na pozemcích určených pro obranu státu, dodávky prací a služeb pro potřeby armády a výcviku vojsk.

Ke dni 18. 7. 1997 byla stanovena výše kmenového jmění 1 612 mil. Kč a minimální výše kmenového jmění 1 253 mil. Kč. Dále zakladatel vymezil podniku ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5 zákona č. 77/1997 Sb. majetek, k němuž má právo hospodaření, a to ve výši veškerých aktiv rozvahy.

Ředitelství VLS je organizační jednotkou zabezpečující řízení celého státního podniku a koordinující činnost odštěpných závodů (dále jen „o. z.“). Jeho hlavní činností je mj. vystupování za státní podnik směrem k zakladateli a ústředním orgánům státní správy, realizace zahraniční obchodní činnosti, vedení účetnictví a zajištění jednotné statistické evidence, konzultační, zprostředkovatelská, poradenská a koordinační činnost, služby a metodická činnost pro jednotlivé o. z.

O. z. VLS jsou vnitřními organizačními jednotkami s poměrně rozsáhlými delegovanými pravomocemi. V oblasti účetnictví mají uzavřený okruh a účtují o všech skutečnostech ve své působnosti.

Kontroly byly podrobeny ředitelství VLS, o. z. Veličov, Mimoň, Hořovice a Horní Planá. Nebyly kontrolovány o. z. Lipník nad Bečvou, Plumlov a Projektový ústav Olomouc.

Průběh a stav privatizace

Privatizace části majetku VLS se uskutečnila ve dvou etapách. První etapa byla zahájena v době existence ČSFR a byla realizována i po jejím zániku, druhá probíhala od roku 1994 a do doby kontroly nebyla ukončena.

Privatizace majetku VLS se realizovala podle zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na

jiné osoby. Na postupu se podílel zakladatel - Federální ministerstvo obrany (dále jen „FMO“), později MO -, který rozhodoval vždy po dohodě s vedením VLS o výběru a konkrétní specifikaci privatizovaného majetku.

a) První etapa privatizace

Privatizační proces byl zahájen v roce 1992, kdy Federální ministerstvo financí (dále jen „FMF“) dvěma schvalovacími protokoly ze dne 27. 10. 1992 schválilo privatizaci částí o. z. Mimoň a Lipník nad Bečvou. Do privatizačního procesu bylo zařazeno celkem 15 privatizovaných subjektů s hodnotou majetku 137 807 tis. Kčs, v tom 69 123 tis. Kčs v o. z. Mimoň a 68 684 tis. Kčs v o. z. Lipník nad Bečvou. Z uvedeného majetku pak byla vyjmuta menší část majetku o. z. Lipník nad Bečvou - Zemědělské hospodářství Nová Horka (1 449 tis. Kčs) -, která byla zahrnuta a zprivatizována společně s větší částí téhož hospodářství až v druhé etapě privatizace.

Převody majetku probíhaly od roku 1992, v některých případech až do roku 1995.

b) Druhá etapa privatizace

Majetek byl zařazen do privatizace na základě usnesení vlády ze dne 23. 3. 1994 č. 152, o schválení seznamu subjektů, které jsou určeny k privatizaci, v hodnotě 199 530 tis. Kč a na základě usnesení vlády ze dne 3. 8. 1994 č. 418, o schválení seznamu subjektů, které jsou určeny k privatizaci, v hodnotě 204 206 tis. Kč.

Celkem byl v druhé etapě k privatizaci vyčleněn majetek v hodnotě 403 736 tis. Kč.

Do privatizačního procesu bylo v tomto období zařazeno celkem 35 subjektů v rámci ředitelství VLS a o. z. na základě 258 návrhů privatizačních projektů (dále jen „PP“) s 346 schválenými samostatně privatizovanými jednotkami (dále jen „SPJ“). Z toho bylo 17 subjektů zařazeno podle usnesení vlády č. 152 se schválenými 92 SPJ. Usnesením vlády č. 418 bylo zařazeno 18 subjektů s 254 SPJ. Z těchto 18 subjektů byl z privatizace vyjmut na základě žádosti MO ze dne 14. 10. 1996 opravárenský a dílenský provoz o. z. Horní Planá.

I. Vojenské lesy a statky ČR

A. Hospodaření s majetkem státu

Při hospodaření s majetkem státu, k němuž měly VLS právo hospodaření, porušily v kontrolovaném období zejména následující ustanovení právních předpisů:

1. ustanovení § 6 písm. e) vyhlášky FMF č. 119/1988 Sb., o hospodaření s národním majetkem, které stanoví:

„Organizace jsou povinny hospodařit s národním majetkem s péčí řádného hospodáře. Jsou povinny zejména:...

e) využívat právní prostředky k ochraně národního majetku, chránit právo hospodaření s národním majetkem proti neoprávněným zásahům, včas uplatňovat právo na náhradu škody proti těm, kteří za škodu odpovídají, a uplatňovat právo na vydání neoprávněného majetkového prospěchu proti tomu, kdo jej na úkor organizace získal.“,

tím, že:

- VLS obchodovaly s firmou se sídlem v SRN pouze na základě jednotlivých objednávek bez uzavření řádné smlouvy. Přestože dne 7. 10. 1993 VLS upozornily o. z. Hořovice na neuhrazenou pohledávku vůči této firmě ve výši 173 602 DEM, o. z. pokračoval v dodávkách výrobků. Firma neuhradila 12 faktur v hodnotě 2 507 315 Kč a o. z. jí přesto dodal následně v červenci a srpnu roku 1994 další výrobky v hodnotě 849 370 Kč. Celková pohledávka vůči této firmě činila 3 356 685 Kč. Vzhledem k neuzavření písemné smlouvy, a tím nemožnosti uplatnění sankcí vůči dlužníkovi a nestanovení příslušného práva, kterým se strany ve svých vztazích mají řídit, vznikají vícenásledky při soudním řízení probíhající v SRN. Tento případ nebyl do doby ukončení kontroly uzavřen;

2. ustanovení § 15 odst. 1 a 2 vyhlášky FMF č. 119/1988 Sb., která stanoví:

„Při výkonu práva hospodaření s pohledávkami státu je organizace povinna plnit povinnosti stanovené v § 73 hospodářského zákoníku.“

„Je-li dlužník v prodlení s placením dluhu, je organizace povinna vyúčtovat a vymáhat stanovené úroky z prodlení nebo stanovený poplatek z prodlení, pokud není stanoveno právním předpisem jinak.“,

když v ustanovení § 73 odst. 1 zákona č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník, ve znění zákona č. 98/1988 Sb., je uvedeno:

„Organizace, která vykonává právo hospodaření s pohledávkou státu, je povinna pečovat o to, aby všechny povinnosti dlužníka byly včas a řádně splněny, popřípadě, aby pohledávka státu byla včas uplatněna u příslušných orgánů a aby rozhodnutí těchto orgánů byla včas vykonána.“,

tím, že:

- VLS v období let 1993 až 1997 neuplatňovaly sankce za pozdní úhrady faktur na vyvezené výrobky;
- o. z. Hořovice v období let 1993 až 1997 nevymáhal pohledávky a stanovené úroky z prodlení celkem ve výši 686 849 Kč; dále ve lhůtě stanovené likvidátorem, tj. do 18. 9. 1997, neuplatnil pohledávku ve výši 1 198 249 Kč vůči Zemědělskému obchodnímu družstvu Forum v likvidaci, Slušovice;

3. ustanovení § 45 odst. 1 a 2 zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby (a analogicky i tato uvedená ustanovení ve znění zákona č. 210/1993 Sb.), která mj. stanoví:

„Podniky nemohou mimo obvyklé hospodaření uzavírat smlouvy o převodu vlastnictví majetku, k němuž mají právo hospodaření ...“

„Výjimky z ustanovení odstavce 1 může v odůvodněných případech povolit příslušná vláda. Udělená výjimka nahrazuje povolení podle zvláštních předpisů.“

a usnesení vlády ČR ze dne 3. 5. 1991 č. 139, ve znění změn a doplňků, dle usnesení vlády ČR ze dne 5. 6. 1991 č. 184 a usnesení vlády ČR ze dne 18. 3. 1992 č. 197, o postupu při provádění ustanovení § 45 odst. 1 a 2 zákona č. 92/1991 Sb., kde v bodě I. je mj. stanoveno:

„Vláda

I. stanoví k § 45 odst. 1 a 2 zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, že státní podniky ... mohou mimo obvyklé hospodaření uzavírat smlouvy o převodu vlastnictví majetku, k němuž mají právo hospodaření, v těch případech, kdy se jedná o prodej ...

b) základních prostředků se zůstatkovou hodnotou do 15 000 Kčs ...,

c) osobních a nákladních automobilů a autobusů starších 5 let s tím, že jejich prodej bude realizován za ceny stanovené znalcem, ...“

tím, že:

- o. z. Velichov v roce 1993 prodal frézku v zůstatkové hodnotě 138 196 Kč, v roce 1994 prodal kolový nakladač se zůstatkovou hodnotou 38 771 Kč a v roce 1997 chladicí zařízení na mléko se zůstatkovou hodnotou 39 083 Kč, aniž k tomu měl uděleny výjimky vlády, dále prodal v letech 1993, 1994 a 1996 sedm osobních a jeden nákladní automobil, všechny starší pěti let, za ceny, které nebyly stanoveny znalcem;
- o. z. Mimoň ještě před rozhodnutím o privatizaci uzavřel smlouvu o smlouvě budoucí, ve které se zavázal, že převede druhé smluvní straně do jejího vlastnictví nemovitosti, k nimž měl právo hospodaření;
- o. z. Hořovice v období let 1993 až 1997 prodal pět automobilů starších pěti let za ceny, které nebyly stanoveny znalcem;

4. ustanovení § 45 odst. 1 a 4 zákona č. 92/1991 Sb., ve znění zákona č. 210/1993 Sb., která stanoví:

„Podniky nemohou uzavírat smlouvy o převodu vlastnictví majetku sloužícího k provozování jejich podnikatelské ... činnosti ..., k němuž mají právo hospodaření ...“

„Podniky nemohou jako pronajímatelé uzavírat smlouvy o koupi najaté věci podle zvláštních předpisů. Práva z uvedených smluv uzavřených před dnem účinnosti tohoto zákona zanikají dnem zrušení podniku bez likvidace či vynětí části majetku podniku. Ustanovení § 496 obchodního zákoníku nelze u těchto smluv použít.“

tím, že

o. z. Horní Planá uzavíral smlouvy o koupi pronajatých movitých věcí na hmotný majetek, který byl nově

pořízen nebo jehož zůstatková hodnota v době uzavření smlouvy byla vyšší než 15 000 Kč, a když po odpisech zůstatková cena klesla pod 15 000 Kč, majetek nájemcům odprodal;

5. ustanovení § 2 zákona č. 116/1990 Sb., o nájmu a podnájmu nebytových prostor, které stanoví:

„S prostory uvedenými v § 1 (dále jen ‚nebytové prostory‘) nakládají jejich vlastníci, popřípadě ti, kteří vykonávají právo hospodaření (dále jen ‚pronajímatel‘) ...“

tím, že

VLS v roce 1993 uzavřely nájemní smlouvu na majetek, k němuž neměly právo hospodaření, tj. na nebytové prostory, které patřily Městské vojenské ubytovací a stavební správě Praha;

6. ustanovení § 3 odst. 2 zákona č. 116/1990 Sb., které mj. stanoví:

„Místnosti určené k provozování obchodu a služeb lze pronajímat jen po předchozím souhlasu národního výboru ...“

tím, že

o. z. Hořovice bez předchozího souhlasu Městského úřadu v Hořovicích pronajal nebytové prostory objektu v Hořovicích k provozování obchodu a služeb;

7. ustanovení § 85 odst. 1 zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), které stanoví:

„Stavbu lze užívat jen k účelu určenému v kolaudačním rozhodnutí, popřípadě ve stavebním povolení. Změny ve způsobu užívání stavby, v jejím provozním zařízení, ve způsobu nebo podstatném rozšíření výroby jsou přípustné jen po předchozím ohlášení stavebnímu úřadu, který o nich rozhodne nebo nařídí nové kolaudační řízení.“

tím, že:

- o. z. Mimoň uzavřel tři smlouvy o nájmu nebytových prostor v obci Mimoň, ačkoliv se jednalo o bytové jednotky, aniž požádal stavební úřad o změnu ve způsobu užívání stavby;
- o. z. Velichov uzavřel dne 5. 2. 1992 hospodářskou smlouvu na dočasné užívání jedné bytové jednotky v osadě Dolní Lomnice pro nebytové účely, aniž požádal stavební úřad o změnu ve způsobu užívání stavby;

8. ustanovení § 686 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 267/1994 Sb., a ustanovení § 685 odst. 1 téhož zákona, ve znění zákona č. 509/1991 Sb., která mj. stanoví:

„Nájemní smlouva musí obsahovat označení bytu, jeho příslušenství, rozsah jejich užívání a způsob výpočtu nájemného a úhrady za plnění spojená s užíváním bytu nebo jejich výši. Nájemní smlouva musí mít písemnou formu.“

„Nájem bytu vzniká nájemní smlouvou, kterou pronajímatel přenechává nájemci za nájemné byt do užívání, a to na dobu určitou nebo bez určení doby užívání.“,

tím, že

o. z. Hořovice s nájemcem užívajícím od 1. 9. 1996 byt v obci Kvaň neuzavřel písemnou nájemní smlouvu.

B. Privatizace

V procesu privatizace VLS porušily zejména následující ustanovení právních předpisů:

1. ustanovení § 6 odst. 1 písm. a) zákona č. 92/1991 Sb., které stanoví:

„Privatizační projekt podniku je souhrn ekonomických, technických, majetkových, časových a dalších údajů, který obsahuje

a) označení podniku a vymezení majetku určeného k privatizaci podle tohoto projektu (dále jen 'privatizovaný majetek'), ...“,

a ustanovení § 1 vyhlášky MSNMP č. 324/1991 Sb., kterou se stanoví závazná osnova pro vypracování privatizačního projektu, kde je uvedeno:

„Při vypracování privatizačního projektu podniku nebo privatizačního projektu majetkové účasti státu na podnikání jiných právnických osob postupují podniky, jichž se privatizace týká, nebo jiné právnické či fyzické osoby podle závazné osnovy pro vypracování privatizačního projektu uvedené v příloze této vyhlášky.“,

a dále ustanovení části E.2. (Postup při zajišťování aktualizovaných dokladů) bodu 9 přílohy usnesení vlády ze dne 6. 10. 1993 č. 568, o dalším postupu při privatizaci ..., které mj. stanoví:

„Privatizovaný subjekt ve spolupráci s předkladatelem projektu vybraného k realizaci připraví aktualizované podklady do 14 dnů po obdržení rozhodnutí o privatizaci a předá je zakladateli ...“,

tím, že:

- VLS předložily v roce 1992 zakladateli PP č. 90060, zpracovaný o. z. Mimoň, v němž byla část majetku pro privatizaci vymezena na základě kritérií, která neodpovídala závazné osnově. Vlivem změn hodnot v rozvaze a v ocenění, ale i v rozsahu privatizovaných pozemků došlo k rozdílu mezi stavem k 31. 3. 1992 (doba zpracování PP) a stavem k 31. 12. 1992, kdy byl projekt realizován;
- vlivem neúplných PP se při realizaci převodu majetku na Federální fond národního majetku (dále jen „FFNM“) vyskytly nedostatky, které vyvolaly potřebu zpracování dodatků k PP nebo revokace rozhodnutí o privatizaci a měly vliv na prodloužení procesu privatizace (v některých případech do roku 1995 a déle). Zakladateli bylo předloženo 18 aktualizovaných PP opožděně oproti vládou stanovené lhůtě. Zpracování aktualizova-

cí PP proběhlo s překročením lhůty od 30 do 120 dnů. Např. u o. z. Mimoň, SPJ hospodářství Bezděž, v důsledku nevyjasněných majetkoprávních vztahů k pozemkům byla požadována nabyvatelem sleva z kupní ceny privatizované jednotky. U SPJ hospodářství Břevniště, hospodářství Noviny pod Ralskem a hospodářství Sedliště došlo ke snížení kupní ceny v důsledku zjištěného rozdílu mezi majetkem uvedeným v PP a skutečně předaným.

Návrh PP předložený v květnu 1992 zakladateli ke schválení nebyl zpracován podle úvodní části závazné osnovy a nebyly použity příslušné formuláře. Část majetku určeného pro privatizaci byla vymezena podle kritérií, která neodpovídala závazné osnově. Majetek privatizovaný na základě výsledků veřejné soutěže nebyl doložen účetním výkazem Rozvaha Úč 2A-02 sestaveným na základě údajů poslední měsíční závěrky před předložením PP, tj. k 30. 4. 1992.

U o. z. Lipník nad Bečvou, SPJ Statky Potštát, v důsledku nejasných majetkoprávních vztahů a zahrnutím nepoužitelného majetku do PP byla požadována a provedena změna PP s částečnou náhradou jiným majetkem;

- VLS předložily zakladateli aktualizované PP o. z. Velichov, Lipník nad Bečvou a Hořovice, které nebyly v souladu se závaznou osnovou a doporučily je ke schválení. Např. o. z. Velichov nevymezil správně majetek určený k privatizaci. Ve dvou aktualizovaných PP neuvedl finanční hodnotu pozemků (ostatní plocha) ve výši 415 180 Kč. Do soupisu pozemků přiloženého k základnímu PP zahrnul pozemek o výměře 131 m², který přešel do správy PF. Dále do soupisu zahrnul pozemky o celkové výměře 2 667 m² v k. ú. Velichov, u kterých nebyl dořešený vlastnický vztah. O. z. Mimoň nepřiložil k návrhu PP na privatizaci Zemědělských správ Náhlov a Ploužnice z ledna 1994 smlouvy o pronájmu majetku (bytový fond);
- VLS neocenily privatizované pozemky podle vyhlášky Ministerstva financí, cen a mezd ČSR č. 182/1988 Sb., o cenách staveb, pozemků, trvalých porostů, úhradách za zřízení práva osobního užívání pozemků a náhradách za dočasné užívání pozemků, ve znění vyhlášky MF ČR č. 316/1990 Sb., a nevedly je ve svém účetnictví;

2. ustanovení § 11 odst. 2 zákona č. 92/1991 Sb., které mj. stanoví:

„V případech, kdy zakladatelem podniku je ke dni převodu federální ústřední orgán státní správy, přechází privatizovaný majetek ... dnem vynětí části majetku na Federální fond národního majetku zřízený tímto zákonem podle § 29 (dále jen ‚Fond‘).“,

tím, že

smluvně převedly ke dni 31. 12. 1992 bezúplatným převodem přímo na obce Potštát a Polom majetek o. z. Lipník nad Bečvou v celkové hodnotě 6 606 tis. Kčs bez jeho převodu na FFNM.

Ustanovení § 39 zákona č. 40/1964 Sb. mj. stanoví: *„Neplatný je právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu nebo jej obchází ...“*

C. Účetnictví

Údaje o majetku a závazcích vedené v účetnictví byly základním zdrojem pro vypracování PP. VLS porušily zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, a související předpisy zejména v oblasti evidence majetku, v těchto ustanoveních:

1. ustanovení § 7 odst. 1 a 2 a § 2, která stanoví:

„Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví úplně, průkazným způsobem a správně tak, aby věrně zobrazovalo skutečnosti, které jsou jeho předmětem.“

„Účetnictví účetní jednotky je úplné, jestliže účetní jednotka zaúčtovala všechny účetní případy týkající se účetního období.“

„Účetní jednotky účtují ... o stavu a pohybu majetku a závazků ...“,

a současně ustanovení § 4 odst. 2, které stanoví:

„Účetní jednotky jsou povinny dodržovat při vedení účetnictví účtové osnovy a postupy účtování, uspořádání položek účetní závěrky a obsahové vymezení těchto položek, rozsah údajů ke zveřejnění z účetní závěrky, postupy pro provedení konsolidace účetní závěrky, které stanoví federální ministerstvo financí a vyhláší je oznámením o jejich vydání ve Sbírce zákonů.“,

tím, že:

- VLS nezaúčtovaly na účet 031 - Pozemky, všechny pozemky, které jim vymezil zakladatel při založení. V roce 1993 účtovaly pouze o části pozemků a k hlavnímu zahrnutí pozemků do účetnictví došlo v letech 1994 a 1996. V době provádění kontroly zbývalo ještě zaúčtovat cca 2 000 ha zemědělské půdy. Od doby účinnosti vyhlášky MF ČR č. 393/1991 Sb., o cenách staveb, pozemků, trvalých porostů, úhradách za zřízení práva osobního užívání pozemků a náhradách za dočasné užívání pozemků, tj. od 1. 11. 1991, neprovedly přecenění (případně ocenění) pozemků, k nimž měly právo hospodaření.

Dne 19. 4. 1994 zaúčtovaly účetní případ „Ocenění stavebních pozemků ředitelství s. p. VLS ČR (podle vyhlášky č. 393/1991 Sb.)“ s nesprávným použitím účtu 701 - Počáteční účet rozvahový. V letech 1993 až 1997 nevyfakturovaly do 31. 12. příslušného roku výrobky vyexpedované koncem roku do zahraničí ani na účtu 385 - Příjmy příštích období, nevedly očekávané příjmy z jejich prodeje;

- o. z. Horní Planá nevedl v letech 1993 až 1995 na účtu 031 - Pozemky všechny pozemky, k nimž měl právo hospodaření. V roce 1994 do účetnictví zahrnul pouze zastavěné pozemky o celkové výměře 18,6 ha částkou 5 913 260 Kč. Další pozemky o celkové výměře 19 300 ha zahrnul do účetnictví až k 31. 12. 1996 částkou 660 718 000 Kč;
- o. z. Mimoň do 31. 12. 1993 pozemky o celkové výměře 30 140 ha, k nimž měl právo hospodaření, neocenil a neúčtoval o nich. Do 31. 12. 1996 neocenil pozemky o celkové výměře 523 ha, k nimž bylo VLS podle zákona č. 169/1949 Sb., o vojenských újezdech,

usnesením vlády ČSFR ze dne 3. 9. 1991 č. 541 převedeno právo hospodaření a postupně jsou po asanaci převáděny PF, a neúčtoval o nich. Neúčtoval o 68 nevidovaných drobných stavbách zjištěných 26. 10. 1991 při inventarizaci bytových jednotek. Rovněž neúčtoval o třech objektech zjištěných při inventarizaci v roce 1990.

Nesnížil k 31. 12. 1992 základní jmění o hodnotu zprivatizovaného majetku ve výši 2 617 tis. Kčs a hodnotu majetku převedeného na FFFM ve výši 69 123 tis. Kčs. V roce 1996 nesnížil základní jmění o hodnotu majetku převedeného na PF ve výši 4 865 tis. Kč;

- o. z. Hořovice v letech 1993 až 1995 neocenil všechny pozemky, k nimž měl právo hospodaření, a neúčtoval o nich. V roce 1993 účtoval pouze o pozemcích v hodnotě 190 tis. Kč. V roce 1994 účtoval o pozemcích v hodnotě 7 754 tis. Kč. O dalších pozemcích v hodnotě 1 352 658 tis. Kč účtoval až v roce 1996;
- o. z. Velichov neúčtoval do 31. 12. 1993 o pozemcích o celkové výměře 17 510 ha v hodnotě 679 523 tis. Kč, k nimž měl právo hospodaření. K 31. 12. 1995 zaúčtoval pozemky v hodnotě 1 160 tis. Kč, další pozemky zaúčtoval až k 31. 12. 1996;

2. ustanovení § 14 odst. 1, které stanoví:

„Účetní jednotky účtující v podvojném účetním soustavě sestavují účtový rozvrh, v němž uvedou syntetické účty podle příslušné účtové osnovy potřebné k zaúčtování všech účetních případů.“,

tím, že:

- VLS používaly v účetních obdobích roků 1993 až 1997 účty, které nejsou uvedeny v účtové osnově. Pro účetní období roků 1994 a 1995 nevedly v účtovém rozvrhu analytiku u 68 účtů a používaly 18 účtů, které v něm nebyly uvedeny;
- o. z. Velichov účtoval v roce 1995 podle účtového rozvrhu na syntetických účtech, které byly zrušeny Opatřením MF čj. 281/73 250/94 ze dne 21. 12. 1994;

3. ustanovení § 18 odst. 2, které mj. stanoví:

„Rozvaha a zůstatky účtů, které obsahuje rozvaha (rozvahové účty), jimiž se následující účetní období zahajuje, musí navazovat na rozvahu a zůstatky rozvahových účtů, jimiž se předcházející účetní období uzavřelo; ...“,

tím, že:

- VLS nedodržely v účetních obdobích roků 1992 a 1993 návaznost údajů v účetních výkazech a v rozvaze uvedly na účtu 411 - Základní jmění rozdílný údaj mezi konečným stavem účtu roku 1992 a počátečním stavem účtu roku 1993 ve výši 118 363 tis. Kč;
- u o. z. Horní Planá nenavazovaly v rozvahách za účetní období roků 1994 až 1996 počáteční stavy na konečné zůstatky rozvahových účtů předcházejícího účetního období. V roce 1994 rozdily činily celkem 89 406 946 Kč, v roce 1995 činily 970 514 Kč a v roce 1996 činily 1 593 223 Kč;

- u o. z. Mimoň nenavazoval počáteční stav účtu 411 - Základní jmění k 1. 1. 1993 na konečný zůstatek vykazovaný v rozvaze k 31. 12. 1992. Rozdíl činil 49 177 Kč;

4. ustanovení § 6 odst. 3, které stanoví:

„Účetní jednotky jsou povinny inventarizovat majetek a závazky podle § 29.“,

a ustanovení § 29 odst. 1 a 3, kde je mj. uvedeno:

„Účetní jednotky inventarizaci ověřují ke dni řádné a mimořádné účetní závěrky, zda stav majetku a závazků v účetnictví odpovídá skutečnosti.“

„Umožňuje-li to povaha hmotného majetku kromě zásob a peněžních prostředků v hotovosti, mohou účetní jednotky provést inventarizaci v delší lhůtě, která však nesmí překročit dva roky.“,

a ustanovení § 30 odst. 1 a 2, která mj. stanoví:

„Skutečné stavy majetku a závazků se zjišťují inventurou fyzickou u majetku hmotné povahy ...; tyto stavy se zaznamenávají v inventurních soupisech, které musí být podepsány osobou odpovědnou za provedení inventarizace.“

„Fyzickou inventuru hmotného majetku, kterou nelze provést ke dni účetní závěrky, lze provádět v průběhu posledních tří měsíců účetního období, popřípadě v prvním měsíci následujícího účetního období. Přitom se musí prokázat stav hmotného majetku ke dni účetní závěrky údaji fyzické inventury opravenými o přírůstky a úbytky uvedeného majetku za dobu od ukončení fyzické inventury do konce účetního období, popřípadě za dobu od začátku následujícího účetního období do dne ukončení fyzické inventury v prvním měsíci tohoto účetního období.“,

tím, že:

- VLS v období let 1993 až 1997 neprovedly inventarizaci pozemků. V roce 1993 neprovedly dokladovou inventuru účtů používaných při účtování vývozu;
- o. z. Horní Planá při inventarizacích v letech 1993 až 1995 nezaznamenal veškeré pozemky, k nimž měl právo hospodaření;
- o. z. Velichov ke dni řádné účetní závěrky v letech 1994 až 1996 neověřil inventarizaci, zda skutečný stav majetku - pozemků odpovídá stavu v účetnictví. Celková zaučtovaná hodnota pozemků v letech 1994 a 1995 činila 1 160 tis. Kč, v roce 1996 činila 679 523 tis. Kč. Neprokázal stav hmotného investičního majetku a stav zásob materiálu k 31. 12. 1996. Údaje fyzické inventury provedené k 31. 12. 1996 neopravil o přírůstky a úbytky za dobu od ukončení fyzické inventury. Přírůstky a úbytky u hmotného investičního majetku činily 52 775 906 Kč a u zásob materiálu 100 507 Kč;
- o. z. Hořovice při inventarizaci v roce 1993 nezaznamenal veškeré pozemky, k nimž měl právo hospodaření. V letech 1994 a 1995 neprovedl inventarizaci „ostatních druhů pozemků“. U majetku, jehož povaha umožňuje provedení inventarizace ve lhůtě dvou let (HIM), prováděl v letech 1993 až 1996 inventarizace postupně vždy jen po částech bez možnosti ověření, zda stav v účetnictví odpovídá skutečnosti;

- o. z. Mimoň k zápisům o předání a převzetí privatizovaného majetku ve II. etapě privatizace nedoložil inventurní soupisy majetku zjištěného fyzickou inventurou s podpisy osob odpovědných za provedení inventarizace;

5. ustanovení § 6 odst. 4, které stanoví:

„Účetní jednotky jsou povinny sestavovat účetní závěrku podle § 18 odst. 1 jako řádnou, popřípadě jako mimořádnou, a kromě toho v případech stanovených v § 22 sestavují i konsolidovanou účetní závěrku.“,

když v ustanovení § 18 odst. 1 je uvedeno:

„Účetní závěrku v soustavě podvojného účetnictví tvoří

- a) rozvaha (bilance),*
- b) výkaz zisků a ztrát; ...,*
- c) příloha.“*

a ustanovení § 18 odst. 3, které stanoví:

„Příloha obsahuje údaje týkající se způsobů oceňování, postupů odpisování, postupů účtování použitých v účetním období, za něž se účetní závěrka sestavuje, a informace, které jsou důležité pro posouzení stavu majetku a závazků, finanční situace a hospodářského výsledku účetní jednotky.“,

tím, že

zpracovaly k rozvaze za účetní období roků 1994 a 1995 přílohy, které svým obsahem nesplňovaly výše uvedené požadavky ustanovení zákona. V přílohách nebyl uveden důvod nebo vysvětlení nezavedení pozemků do účetní evidence, způsob ocenění cenných papírů a majetkových účastí a způsob uplatněný při převodu údajů v cizích měnách na tuzemskou měnu.

D. Ostatní zjištění

VLS dále porušily:

1. ustanovení § 17 odst. 1 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, které mj. stanoví:

„Nemovitosti ve vlastnictví státu uvedené v § 1 odst. 1 spravují právnické osoby zřízené zákony České národní rady a Slovenské národní rady (dále jen 'pozemkové fondy'), s výjimkou pozemků ...

b) které jsou určeny pro obranu státu, ...“,

tím, že:

- VLS spolu s MO neprovedly určení pozemků pro obranu státu;
- nepředaly nemovitosti specifikované ustanovením § 1 odst. 1 zákona č. 229/1991 Sb. do správy PF. Např. o. z. Horní Planá započal s předáváním zemědělské půdy na PF až v průběhu roku 1997. O. z. Velichov nepředal do správy PF pozemky o celkové výměře 267,5 ha. O. z. Hořovice nepředal do správy PF pozemky o celkové výměře 1 492 m² (zahrady);

2. ustanovení § 28 odst. 5 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, které stanoví:

„Do obchodního rejstříku se zapíše bez zbytečného odkladu také změna nebo zánik zapisovaných skutečností.“,

když v ustanovení § 31 odst. 1 téhož zákona je uvedeno:

„Návrh na zápis do obchodního rejstříku podává oprávněná osoba, jíž se zápis týká, nebo osoby oprávněné k tomu podle zákona nebo osoby písemně zmocněné k tomu těmito osobami.“,

tím, že

nepodalaly návrhy na zápisy změn výše kmenového jmění VLS do obchodního rejstříku. V letech 1993 až 1997 se údaje v rozvaze lišily od údajů v obchodním rejstříku;

3. ustanovení § 6 odst. 1 zákona ČNR č. 97/1974 Sb., o archivnictví, které mj. stanoví:

„... organizace zajišťují odbornou správu písemností, které vznikly z jejich činnosti, popřípadě z činnosti jejich předchůdců (včetně písemností došlých) a dbají o řádnou spisovou evidenci, o účelné a bezpečné uložení písemností a o jejich řádné vyřazování při skartačním řízení.“,

a ustanovení § 23 odst. 1 téhož zákona, které mj. stanoví:

„Podnikové archivy pečují o archiválie vzniklé z činnosti organizací, které je zřídily, popřípadě z činnosti jejich předchůdců ...“,

tím, že

nezabezpečily uložení všech dokumentů týkajících se vzniku státního podniku v roce 1989 (kromě zakládací listiny) a dokumentů, které se týkají rozdělení státního podniku k 31. 12. 1992. Dokumenty k privatizačnímu procesu nejsou ukládány v určeném archivu, ale nacházejí se v kanceláři příslušného zaměstnance.

II. Ministerstvo obrany

Kontrola u MO jako zakladatele VLS byla zaměřena na zjištění stavu, postupu a účasti při privatizaci majetku státu, k němuž vykonávaly právo hospodaření VLS.

MO vydalo změnu zakládací listiny VLS rozhodnutím ze dne 18. 8. 1994 bez dostatečné kontroly skutečností vedoucích ke změně tohoto dokumentu, a to na základě neprůkazného dokladu (nebylo uvedeno přesné datum jeho vyhotovení, nebyl veden pod čj., není zřejmý způsob jeho převzetí na MO). Uvedeným rozhodnutím bylo ke dni 1. 1. 1994 sníženo kmenové jmění o 249 706 000 Kč na hodnotu 1 282 148 000 Kč bez ověření údajů. Další doklady, které by odůvodnily snížení kmenového jmění, MO nedoložilo.

Dále MO porušilo tato ustanovení zákona č. 92/1991 Sb., ve znění zákona č. 210/1993 Sb.:

1. ustanovení § 7 odst. 1, které mj. stanoví:

„Za vypracování návrhu privatizačního projektu podniku odpovídá zakladatel ..., jemuž jsou návrhy privatizačního projektu podniku předkládány.“,

když ustanovení části A. (Privatizace majetku, který nelze privatizovat podle dosud předložených projektů, nebo na který nebyl dosud předložen žádný privatizační projekt) bod 4 přílohy usnesení vlády ze dne 6. 10. 1993 č. 568 mj. stanoví:

„Předložené projekty zakladatel projedná a posoudí ... Projednané projekty předá zakladatel se svým stanoviskem Ministerstvu.“

V rámci projednávání předložených projektů si zakladatel vyžádá od předkladatele projektu nebo od privatizovaného subjektu doplnění údajů, které v projektu chybí oproti vyhlášce č. 526/1991 Sb., kterou je stanovena Závazná osnova ...“,

a ustanovení části E.2. bodu 9 přílohy usnesení vlády ze dne 6. 10. 1993 č. 568, které mj. stanoví:

„Zakladatel zkontroluje věcnou správnost podkladů a předá je neprodleně Ministerstvu.“,

tím, že:

- ponechal v soupisu pozemků určených k privatizaci přiloženém k aktualizovanému PP o. z. Velichov - rodinný dům č. 14 Korunní včetně pozemků - také pozemek o výměře 131 m², označený jako zahrada, který přešel do správy PF. Do soupisu pozemků k aktualizovanému PP o. z. Velichov - obytné domy ve Velichově - byly zahrnuty pozemky o celkové výměře 2 667 m² v k. ú. Velichov, u kterých byl podle výpisu z katastru nemovitostí nedořešený právní vztah. V soupisech pozemků k aktualizovanému PP o. z. Plumlov - rodinné domy v Borohrádku - byly zahrnuty pozemky o celkové výměře 367 m² v k. ú. Borohrádek, u kterých byl podle výpisu z katastru nemovitostí nedořešený právní vztah. V aktualizovaném PP o. z. Lipník nad Bečvou - Zemědělské hospodářství Nová Horka - byl přehled o majetku privatizované jednotky zpracován s odkazem na nesprávný výkaz Rozvaha Úč ROPO 3 - 02. Rozdíl od správného výkazu Rozvaha Úč POD 1 - 01 v údají aktiva celkem činil u tohoto PP částku 1 835 tis. Kč. Stejným způsobem byl zpracován přehled o majetku 40 SPJ v aktualizovaném PP o. z. Hořovice - rozptýlené bytové jednotky.

MO zpracovávalo doklady „Potvrzení o aktualizaci privatizačního projektu schváleného MSNMP“ bez náležitostí úplného dokladu, tj. bez data jeho vyhotovení a bez uvedení čísla jednacího;

2. ustanovení § 8 odst. 1, které mj. stanoví:

„Zakladatel posuzuje všechny předložené návrhy privatizačních projektů a předkládá je se svým stanoviskem ministerstvu ve lhůtě ministerstvem určené.“,

tím, že

jako zakladatel privatizovaných subjektů nedodržel závazné termíny předložení návrhů PP na MSNMP a postoupilo je se zpožděním k dalšímu řízení. Vláda

stanovila usnesením ze dne 23. 3. 1994 č. 152 seznam subjektů, na které má být vypracován návrh PP. Tyto PP měly být předloženy na MSNMP v termínu do 8. 8. 1994. MO předalo návrhy PP na MSNMP dopisem ze dne 27. 10. 1994, tj. s prodloužením dva a půl měsíce.

Návrhy PP, vypracované na základě seznamu subjektů určených k privatizaci podle usnesení vlády ze dne 3. 8. 1994 č. 418, stanovila vláda předložit k dalšímu řízení na MSNMP v termínu do 26. 12. 1994. MO dne 30. 12. 1994 požádalo o prodloužení termínu do 28. 2. 1995, s čímž MSNMP souhlasilo. MO však termín nedodržel a předalo návrhy PP na MSNMP až dne 28. 4. 1995, tj. s prodloužením téměř čtyři měsíce.

Rovněž jako zakladatel VLS neučinilo MO taková opatření, aby byly dodržovány termíny pro zpracování aktualizovaných podkladů k PP vybraným k realizaci tak, jak stanovila vláda svým usnesením ze dne 6. 10. 1993 č. 568, tj. zpracování aktualizovaných podkladů k PP do 14 dnů po obdržení rozhodnutí o privatizaci.

III. Ministerstvo financí

Zákon č. 135/1996 Sb., kterým se provádějí některá opatření v soustavě ústředních orgánů státní správy České republiky, zrušil ke dni 30. 6. 1996 MSNMP a jeho dosavadní působnost stanovenou zvláštními zákony převedl s účinností od 1. 7. 1996 na MF.

V souvislosti s postupem privatizace VLS porušilo MF (resp. MSNMP) dále uvedené právní předpisy:

1. Zásady dalšího postupu při privatizaci, které jsou přílohou usnesení vlády ze dne 6. 10. 1993 č. 568, a to ustanovení části E.2. bodu 10, kde je mj. uvedeno:

„Ministerstvo aktualizované podklady znovu zkontroluje ...“,

tím, že

MSNMP důsledně nezkontrolovalo předkládané aktualizované PP. V aktualizovaném PP o. z. Lipník nad Bečvou - Zemědělské hospodářství Nová Horka - zpracovaném ke dni 31. 12. 1994, byl přehled o majetku privatizované jednotky zpracován s odkazem na nesprávný výkaz Rozvaha Úč ROPO 3-02, nikoliv na výkaz Rozvaha Úč POD 1-01. Ve formuláři „Přehled o majetku privatizované jednotky“ byla vykázána celková aktiva ke dni 31. 12. 1994 ve výši 58 263 000 Kč, avšak ve výkazu Rozvaha Úč POD 1-01 ve výši 56 428 000 Kč. Obdobně chybným způsobem byly zpracovány přehledy o majetku 40 SPJ v rámci PP o. z. Hořovice - rozptýlené bytové jednotky;

2. ustanovení § 10 odst. 7 a 8 zákona č. 92/1991 Sb., ve znění zákona č. 210/1993 Sb. a zákona č. 224/1994 Sb., která mj. stanoví:

„Rozhodnutí o privatizaci může orgán příslušný k jeho vydání změnit ...“

„Podle odstavce 7 lze postupovat pouze do převodu privatizovaného majetku na Fond národního majetku České republiky ...“,

tím, že

dne 7. 3. 1997 vydalo změnu rozhodnutí o privatizaci k části majetku o. z. Mimoň - Zemědělské hospodářství Náhlov, rostlinná a živočišná výroba - bez přihlednutí ke skutečnosti, že dne 19. 1. 1996 byl již proveden převod předmětného majetku na FNM.

IV. Fond národního majetku České republiky

V souvislosti se zánikem ČSFR přešla od 1. 1. 1993 část privatizovaného majetku VLS v objemu cca 137 807 tis. Kč po zrušení FFNM na FNM. Další část privatizovaného majetku VLS v celkové hodnotě cca 344 805 tis. Kč byla podle příslušných rozhodnutí převedena v letech 1995 až 1997 z FNM k realizaci na PF.

Při realizaci privatizace VLS porušil FNM (resp. FFNM):

1. ustanovení § 6 odst. 1 zákona ČNR č. 97/1974 Sb., ve znění zákona ČNR č. 343/1992 Sb., které stanoví:

„Státní orgány, obce, jiné právnické osoby, jakož i fyzické osoby při provozování podnikatelské činnosti (dále jen ‚původci‘) jsou povinny zajišťovat odbornou správu písemností vzešlých z jejich činnosti, popřípadě z činnosti jejich předchůdců (včetně písemností došlých); dbají při tom o řádnou spisovou evidenci, o účelné a bezpečné uložení písemností a o jejich řádné vyřazování při skartačním řízení.“

tím, že

FNM nezajišťoval odbornou správu písemností vzešlých z činnosti svého předchůdce FFNM.

Např. FNM nemá úplné PP č. 90060 o. z. Mimoň a č. 90061 o. z. Lipník nad Bečvou, přestože PP včetně veškerých písemností spojených s činností FFNM byly FNM předány „Dohodou o předání a převzetí majetku Federálního fondu národního majetku“ dne 28. 12. 1992;

2. ustanovení § 19 odst. 1 zákona č. 92/1991 Sb., které stanoví:

„Ke dni účinnosti smlouvy nebo vkladu je fond povinen předat a nabyvatel převzít věci zahrnuté do privatizovaného majetku. O převzetí se sepíše zápis podepsaný oběma stranami.“

a současně porušil ustanovení části I bodu 1. 12 Pokynů k vedení účetnictví a vykazování Fondu národního majetku, vydaných FMF pod čj. V/2-24 705/91 ze dne 28. 11. 1991, které mění a doplňují účtovou osnovu a směrnice k účtové osnově pro hospodářské organizace vydané, FMF pod čj. V/13 000/1989 ze dne 15. 9. 1989, ve znění pozdějších změn a doplňků, kde je mj. uvedeno:

„Stav majetku privatizovaných subjektů, který přechází na Fond, musí být doložen účetní závěrkou se-

stavenou na základě účetní závěrky v rozsahu roční účetní uzávěrky. Účetní závěrka musí být podložena inventarizacemi hospodářských prostředků ...“,

tím, že FNM:

- u PP na majetek o. z. Mimoň v celkové účetní hodnotě 24 982 tis. Kčs, realizovaných metodou bezúplatného převodu na obce Stráž pod Ralskem, Brniště, Břevniště, Dubnice a Noviny pod Ralskem k datu 31. 12. 1992, nepsal zápisy o předání a převzetí majetku a nedoložil schválené účetní závěrky privatizovaných subjektů včetně rozvah vyhotovených ke dni převodu předmětného majetku na obce a včetně dokladů o provedení inventarizací;
- u PP o. z. Lipník nad Bečvou - hospodářství a zahradnictví Výmyslov - v účetních hodnotách 4 506 tis. Kčs a 608 tis. Kčs, realizovaných metodou veřejné soutěže, nedoložil účetní závěrky privatizovaných subjektů včetně rozvah vyhotovených ke dni převodu majetku na nabyvatele;

3. ustanovení článku VI bod 3 a článku VII body 2, 4 a 5 smluv o prodeji části podniku ze dne 30. 12. 1992 uzavřených podle § 10 odst. 1 písm. a) zákona č. 92/1991 Sb. a § 476 zákona č. 513/1991 Sb. mezi FFFM a obchodní společností, kde je mj. uvedeno:

„V případě, že protokol vyhotovený v souladu se zněním odstavce 1 článku IV smlouvy ve lhůtě 30 dnů od účinnosti smlouvy, prokáže nesoulad mezi věcmi uvedenými na základě schváleného privatizačního projektu v přílohách 3, 4, 5 této smlouvy ke škodě kupujícího, bude ze sjednané kupní ceny poskytnuta sleva v účetní hodnotě konkrétních případů ...“

„Kupující souhlasí s tím, že v případě nezaplacení kupní ceny do 5 dnů po stanoveném termínu, dojde k propadnutí kauce ve prospěch fondu ...“

„Po marném uplynutí dalších třiceti dnů od sjednaného termínu placení, vyhrazuje si prodávající právo odstoupit od smlouvy.“

„Před uplynutím původně sjednaného termínu placení, může být z vážných důvodů ujednán odklad platby formou dohody smluvních stran ...“,

tím, že

FNM nepostupoval vůči nabyvateli SPJ takovým způsobem, aby v případě nedodržení termínů úhrad zbývajících částí kupní ceny, stanovených v uzavřených kupních smlouvách nebo jejich dodatcích, uplatnil sankční postih včetně propadnutí nabyvatelem uhrazené záruky, popřípadě odstoupil od uzavřených smluv a vyhlásil novou veřejnou soutěž.

FFNM na základě výsledků veřejné soutěže uzavřel s nabyvatelem dne 30. 12. 1992 tři smlouvy o prodeji části podniku o. z. Mimoň - hospodářství Břevniště, hospodářství Noviny pod Ralskem a hospodářství Sedliště - s celkovou kupní cenou 40 000 tis. Kčs. Přestože nabyvatel ve smluvně dohodnutých termínech nehradil příslušné splátky kupní ceny ani nerespektoval termíny splátek podle uzavřených dodatků ke

smlouvám, FNM neuplatnil vůči nabyvateli sankční postihy, naopak následnými dodatky ke smlouvám odsouhlasil slevy z kupních cen, prodloužení termínů úhrad včetně povolení splátkového režimu a odklad splátek. Nabyvatel smluvně dohodnuté termíny opětovně neplnil a částka celkem 20 248 893 Kč zůstala do doby ukončení kontroly neuhrazena.

V. Pozemkový fond České republiky

Při realizaci privatizace majetku VLS porušil PF:

1. ustanovení § 7 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb., které stanoví:

„Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví úplně, průkazným způsobem a správně tak, aby věrně zobrazovalo skutečnosti, které jsou jeho předmětem.“,

tím, že

od data účinnosti zákona ČNR č. 569/1991 Sb., o Pozemkovém fondu České republiky, tj. od 1. 1. 1992, do doby kontroly nepřevzal do své účetní evidence všechny nemovitý majetek z VLS sloužící zemědělské výrobě, který podle § 17 odst. 1 zákona č. 229/1991 Sb. přešel do správy PF.

2. PF nepostupoval podle ustanovení části I bodu 1. 12. a bodu 2. (Směrnice k syntetickým účtům) Pokynů k vedení účetnictví a vykazování Fondu národního majetku, vydaných FMF pod čj. V/2-24 705/91 ze dne 28. 11. 1991 (dále jen „Pokyny k vedení účetnictví“), které mění a doplňují účtovou osnovu a směrnice k účtové osnově pro hospodářské organizace, vydané FMF pod čj. V/13 000/1989 ze dne 15. 9. 1989, ve znění pozdějších změn a doplňků, které se podle pokynů FMF V/1-23 077/92 ze dne 15. 10. 1992 a MF čj. 281/11 188/94 ze dne 22. 3. 1994 vztahují i na PF, kde je mj. uvedeno:

„Stav majetku privatizovaných subjektů, který přechází na Fond, musí být doložen účetní závěrkou sestavenou na základě účetní závěrky v rozsahu roční účetní uzávěrky. Účetní závěrka musí být podložena inventarizacemi hospodářských prostředků ...“

„Účet 060 - Majetek fondu národního majetku

Na tomto účtu se účtuje stav a pohyb majetku Fondu v ocenění podle rozvahy privatizovaného subjektu ke dni jeho převodu na Fond. Rozvaha privatizovaného subjektu je podkladem pro vyhotovení účetního dokladu a poskytuje průkazný přehled o ocenění a struktuře majetku (tj. rozdílu mezi aktivy celkem a cizími pasívy) tohoto subjektu. Na vrub účtu 060 se účtuje převzetí majetku privatizovaného subjektu se souvztažným zápisem ve prospěch účtu 941 - Fond národního majetku ... Ve prospěch účtu 060 se účtuje použití majetku Fondu ... Zůstatek představuje stav majetku Fondu. Analytická evidence se vede odděleně podle jednotlivých privatizovaných subjektů.“,

tím, že

ve svém účetnictví neúčtoval o stavu a pohybu privatizovaného majetku VLS na syntetickém účtu 060 - Majetek PF k privatizaci se souvztažným zápisem na účet 941 - Fond majetku PF v ocenění podle rozvah privatizovaných subjektů ke dni převodu majetku na PF s analytickou evidencí podle jednotlivých privatizovaných subjektů. Tím účetnictví PF neposkytovalo průkazný přehled o ocenění a struktuře převzatého majetku a při převodech majetku na nového nabyvatele o cenových rozdílech mezi účetní hodnotou a kupní cenou. Celková hodnota privatizovaného majetku VLS převedeného v letech 1995 až 1997 z FNM na PF k realizaci vyčíslená v aktualizované účetní hodnotě privatizovaných subjektů činila 344 805 tis. Kč;

3. ustanovení § 2 odst. 4 zákona ČNR č. 569/1991 Sb., které stanoví:

„Ke změně schváleného privatizačního projektu je Pozemkový fond povinen si vyžádat souhlas ministerstva pro správu národního majetku a jeho privatizaci nebo vlády České republiky.“,

ustanovení § 5 zákona č. 92/1991 Sb., ve znění zákona č. 210/1993 Sb., které stanoví:

„Převod majetku podle tohoto zákona se provádí podle rozhodnutí o privatizaci podniku nebo jeho části, nebo podle rozhodnutí o privatizaci majetkové účasti státu na podnikání jiné právnické osoby (dále jen ‘rozhodnutí o privatizaci’), vydaného na základě návrhu privatizačního projektu.“,

ustanovení § 11 odst. 1 a 2 zákona č. 92/1991 Sb., ve znění zákona č. 210/1993 Sb., která stanoví:

„V souladu s rozhodnutím o privatizaci podniku zakladatel zruší podnik bez likvidace nebo vyjme část majetku podniku ke dni určenému Fondem.“

„Dnem zrušení podniku nebo dnem vynětí části majetku podniku přechází privatizovaný majetek na Fond.“,

a současně postupoval v rozporu s ustanovením části C. (Rozhodnutí o privatizaci) bodu 8 přílohy usnesení vlády ze 6. 10. 1993 č. 568, kde je mj. uvedeno:

„Fondy při privatizaci obligatorně respektují náležitosti uvedené v rozhodnutí o privatizaci a pokud není v rozhodnutí o privatizaci stanoveno jinak, pak respektují následující náležitosti schváleného privatizačního projektu

- způsob delimitace aktiv a pasiv, ...“,

tím, že

při realizaci PP na část majetku o. z. Mimoň - Zemědělské hospodářství Náhlov, rostlinná a živočišná výroba - postupoval v rozporu s rozhodnutím o privatizaci vydaným MSNMP dne 27. 6. 1995 a zahrnul do veřejné soutěže konané dne 29. 2. 1996 i majetek nepoužitelný pro podnikatelské účely částkou 3 048 790 Kč. Podle výsledku veřejné soutěže uzavřel dne 6. 5. 1996 s nabyvatelem smlouvu o prodeji části podniku za na-

bídnutou kupní cenu 18 102 tis. Kč s účinností ke dni 1. 6. 1996. Záznamem vlastnického práva do katastru nemovitostí na základě návrhu prodávajícího byl dne 5. 6. 1996 privatizovaný majetek převeden do vlastnictví nabyvatele, přestože PF uzavřel kupní smlouvu v rozporu s rozhodnutím o privatizaci, tedy i v rozporu se zákonem č. 92/1991 Sb. Uvedeným postupem PF učinil neplatný převod vlastnického práva. Teprve dohodou o narovnání na základě neplatnosti kupní smlouvy podle § 585 a násl. zákona č. 40/1964 Sb. uzavřenou dne 5. 6. 1997 s nabyvatelem ve formě notářského zápisu a následným návrhem na změnu zápisu vlastníka v katastru nemovitostí byl nemovitý majetek zapsán zpět na PF. Změnou rozhodnutí o privatizaci ze dne 7. 3. 1997 vydanou MF byl předmětný majetek s aktualizovanou účetní hodnotou 15 299 tis. Kč prodán v opakované veřejné soutěži konané dne 19. 8. 1997 novému nabyvateli za nabídnutou kupní cenu 2 100 tis. Kč. Účinností kupní smlouvy o prodeji části podniku ke dni 1. 10. 1997 a záznamem vlastnického práva do katastru nemovitostí na návrh prodávajícího byl privatizovaný majetek převeden do vlastnictví nového nabyvatele. V důsledku nesprávného postupu PF došlo k prodloužení procesu privatizace a ke znehodnocování majetku. VLS vynaložily na další ostraňování objektu téměř 1 mil. Kč a došlo i k případům zcizení majetku.

Ke dni 1. 1. 1997 ve třech případech realizoval metodou přímého prodeje předem určeným vlastníkům převody části privatizovaného majetku o. z. Hořovice - nemovitosti čp. 145, 146, 147 a 148 v Nepomuku, dvojdoměk čp. 75 v Lipníku a dům čp. 75 ve Stradonicích - v celkové účetní hodnotě 1 001 tis. Kč bez rozhodnutí zakladatele o vynětí části majetku podniku a jeho převedení prostřednictvím FNM na PF k realizaci. Bez těchto právních úkonů nebyl PF k převodům tohoto majetku oprávněn.

Ustanovení § 39 zákona č. 40/1964 Sb. mj. stanoví:

„Neplatný je právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu nebo jej obchází ...“ ;

4. ustanovení § 19 odst. 1 zákona č. 92/1991 Sb., ve znění zákona č. 210/1993 Sb., které stanoví:

„Ke dni účinnosti smlouvy nebo vkladu je Fond povinen předat a nabyvatel převzít věci zahrnuté do privatizovaného majetku. O převzetí se sepíše zápis podepsaný oběma stranami.“,

a ustanovení § 7 odst. 2 zákona č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění zákona č. 90/1996 Sb., které stanoví:

„Listiny vyhotovené státními orgány a jiné listiny podle odstavce 1 zasílají jejich zhotovitelé katastrálnímu úřadu k provedení záznamu do katastru ve lhůtě do 30 dnů ode dne jejich pravomoci nebo do 30 dnů ode dne jejich vyhotovení.“,

tím, že

realizoval metodou přímého prodeje předem určenému vlastníku převod majetku o. z. Velichov - rodinný dům

čp. 20 v Lestkově včetně pozemku - a ke dni účinnosti kupní smlouvy o prodeji části podniku, tj. k 1. 6. 1997, nepředal privatizovaný majetek nabyvateli. Zápis o předání a převzetí majetku nebyl do doby ukončení kontroly sepsán. Nepodal katastrálnímu úřadu návrh k provedení záznamu, jak bylo sjednáno v kupní smlouvě;

5. ustanovení § 40 odst. 2 vyhlášky Českého úřadu zeměměřického a katastrálního č. 126/1993 Sb., kterou se provádí zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, a zákon ČNR č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), která byla zrušena ke dni 10. 7. 1996, a následně ustanovení § 36 odst. 2 vyhlášky ČÚZK č. 190/1996 Sb., kterou se provádí zákon č. 265/1992 Sb. ..., (obě ustanovení v totožném znění), které stanoví:

„Záznamem se zapisují též práva k nemovitostem, která vznikla, změnila se nebo zanikla ze zákona. Pokud ustanovení zákona neobsahuje jednoznačnou identifikaci dotčených vlastníků a údaje o nemovitostech podle zvláštního předpisu, provede katastrální úřad záznam na návrh nabyvatele práv obsahující uvedené údaje.“

tím, že

do doby ukončení kontroly nepodal návrh na zápis práva „správa nemovitostí ve vlastnictví státu“ příslušným katastrálním úřadům k nemovitému majetku VLS, který přešel do správy PF ze zákona č. 229/1991 Sb. a podle „Protokolů o převedení zemědělských pozemků“ po zrušených vojenských újezdech.

Shrnutí a vyhodnocení:

Kontrola prokázala nedostatky v hospodaření s majetkem státu, který byl určen k privatizaci, chyby v účetní evidenci, nedostatky při vyhotovení podkladů pro privatizaci a jejich nedostatečnou průkaznost, nízkou náročnost kontroly procesu privatizace a schvalovacího procesu a porušování právních předpisů při převodech majetku státu na jiné osoby.

U Ministerstva obrany jako zakladatele VLS byla v procesu privatizace zjištěna v některých případech nedůslednost a nízká náročnost kontroly základních a aktualizovaných PP. Byly schváleny některé PP s chybnými nebo nedostatečnými údaji. Nebyly dodržovány závazné termíny pro předkládání návrhů PP, případně aktualizovaných PP ke schválení na MF. Došlo k prodloužení až čtyři měsíce. Byly zjištěny nedostatky při vyjímání částí majetku státu z VLS a nebyly důsledně řešeny nejasnosti spojené se specifikací a vymezením pozemků určených pro obranu státu případně pozemků s nimi souvisejících, včetně jejich řádné evidence a vykazování. MO nevyužilo ustanovení § 17 odst. 6 zákona č. 229/1991 Sb., které mu poskytuje jako ústřednímu orgánu státní správy možnost v pochybnostech rozhodnout o tom,

zda i v případě pozemků určených pro obranu státu umístěných mimo území vojenských újezdů, budov a staveb k nim náležejících se jedná či nejedná o nemovitosti, na které se tento zákon vztahuje. Nevydalo žádné upřesňující rozhodnutí a do ukončení kontroly o nich nevedlo ani zvláštní evidenci.

U Ministerstva financí (resp. MSNMP) byly zjištěny v uvedených případech v rámci schvalovacího procesu privatizace chyby při kontrole předložených PP a při revokacích rozhodnutí o privatizaci majetku, a tím i prodlužování procesu privatizace, a dále nižší průkaznost podkladů privatizačního procesu, především v první etapě privatizace VLS.

U VLS a jejich odštěpných závodů byly zjištěny případy nevhodného nakládání s majetkem státu určeným pro privatizaci, nedostatky ve vedení jeho evidence a při vymáhání pohledávek, neprovádění řádné a úplné inventarizace majetku. Při vypracování návrhů privatizačních projektů se vyskytly chyby spočívající v neúplných údajích, v nepřesném vymezení majetku a opožděném předkládání zakladateli. Nebyl zabezpečen přechod veškerého majetku VLS náležejícího v souladu s ustanovením § 1 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, do správy PF.

U Fondu národního majetku ČR a Pozemkového fondu ČR došlo k prodlužování procesu privatizace v důsledku realizace schválených neúplných privatizačních projektů i nesprávného postupu fondů při jejich realizaci, v některých případech i v rozporu s rozhodnutími o privatizaci vydanými MSNMP. Bylo zjištěno i chybné uzavírání kupních smluv v neprospěch fondů, nepředání privatizovaného majetku nabyvatelům a nevymáhání pohledávek a vznik následných ztrát. U FNM bylo zjištěno neprovádění řádné archivace písemností privatizačního procesu vzešlých z činnosti jeho právního předchůdce, tj. FFNM. U PF byla zjištěna neprůkazná účetní evidence privatizovaného majetku i majetku vedeného ve správě PF a neoprávněné převody vlastnictví majetku nabyvatelům bez rozhodnutí zakladatele o vynětí majetku z VLS a bez jeho převedení prostřednictvím FNM na PF.

Z provedené kontroly vyplývá i potřeba některých legislativních úprav:

1. Ustanovení části E.2. bodu 9 přílohy usnesení vlády ze dne 6. 10. 1993 č. 568 stanoví lhůtu 14 dnů pro spolupráci privatizovaného subjektu a předkladatele projektu ke zpracování aktualizovaných podkladů k PP a po provedené věcné kontrole zakladatelem jejich předání na MF v termínu „neprodleně“. Uvedená lhůta pro zpracování aktualizovaných podkladů a kontrolu zakladatelem se jeví vzhledem k jejímu častému překračování jako krátká a termín „neprodleně“ k předání podkladů zakladatelem na MF jako neurčitý, jež nelze objektivně vyhodnotit.

2. K výkonu správy nemovitého majetku ve vlastnictví státu sloužícího zemědělské nebo lesní výrobě byl zákonem ČNR č. 569/1991 Sb., o Pozemkovém fondu České republiky, zřízen tento fond jako právnická osoba „sui generis“. Jeho působnost byla stanovena zákonem č. 229/1991 Sb. a částečně také zákonem ČNR č. 569/1991 Sb. (§2 odst. 2). Obecně je legislativním nedostatkem chybějící úprava obsahu pojmu „správa nemovitostí ve vlastnictví státu Pozemkovým fondem“ ve vztahu ke státnímu majetku, který na PF ze zákona č. 229/1991 Sb. přešel a k němuž současně zaniklo jiným státním subjektům právo hospodaření. Logickým důsledkem zániku práva hospodaření mělo být obligatorní vynětí z evidence majetku těchto subjektů, ukončení vynakládání finančních prostředků na údržbu, opravy, ochranu a jinou péči a zánik jakéhokoliv administrativně-právního i hmotně-právního vztahu k tomuto majetku..
3. Dle sdělení FMF ze dne 15. 10. 1992 PF vede účetnictví podle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, který se vztahuje na veškerý majetek účetních jednotek, a podle účtově osnovy a směrnice k účtově osnově pro hospodářské organizace (FMF čj. V/13 000/89 ze dne 15. 9. 1989, ve znění pozdějších změn a doplňků) se změnami a doplňky uvedenými v Pokynech k vedení účetnictví a vykazování FNM (FMF čj. V/2 - 24 705/91 ze dne 28. 11. 1991). V těchto Pokynech ani v jiném předpisu není jako samostatný institut definován ani vymezen „majetek ve správě PF“, uvedený v § 1 odst. 1 zákona č. 229/1991 Sb. Z tohoto důvodu MF povolilo PF dopisem čj. 281/21 402/1996 ze dne 9. 4. 1996 sledovat spravovaný majetek státu na podrozvahových účtech. Právní úprava uvedené problematiky není jednoznačná a měla by být urychleně řešena v doplnění zákonů stanovujících kompetenci PF a zákonem o majetku státu.